

## POSTANOWIENIE

Dnia 16 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z wniosku E. W.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.  
z udziałem zainteresowanego B. W.  
o ubezpieczenie społeczne,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń  
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 marca 2017 r.,  
skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)  
z dnia 23 września 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

### UZASADNIENIE

Wnioskodawczynie E. W. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z dnia 28 marca 2014 r., stwierdzającej, że nie podlega od 16 listopada 2012 r. do 10 czerwca 2013 r. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy o pracę u płatnika B. W., prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą „W.” z siedzibą w K..

Wyrokiem z dnia 23 grudnia 2014 r. Sąd Okręgowy w E. oddalił odwołanie wnioskodawczynie. Sąd uznał za trafne stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, że umowa o pracę z dnia 16 listopada 2012 r. została zawarta pomiędzy stronami dla pozoru albowiem wnioskodawczym nie wykazała, aby świadczyła pracę na rzecz pracodawcy. Sąd uznał, że jedynym zamiarem stron

przy zawieraniu przedmiotowej umowy było uzyskanie przez wnioskodawczynię świadczeń z tytułu ubezpieczenia społecznego.

Wyrokiem z dnia 23 września 2015 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację wnioskodawczyni. W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił stan faktyczny w oparciu o materiał dowodowy, którym dysponował. Zauważył, iż stosunek ubezpieczenia społecznego jest konsekwencją stosunku pracy i jako taki ma charakter wtórny. Uruchomienie stosunku ubezpieczeniowego może odnosić się wyłącznie do ważnego stosunku pracy, a więc takiego, który stanowi wyraz woli obu stron, przejawiający się w realizowaniu celów, którym umowa ma służyć. W rozpoznawanej sprawie, zdaniem Sądu, czynności stron miały na celu wyłącznie upozorowanie faktu zawarcia umowy o pracę celem osiągnięcia skutku w postaci umożliwienia wnioskodawczyni skorzystania ze świadczenia przedemerytalnego.

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy: art. 232 k.p.c. oraz art. 233 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c., art. 382 k.p.c. i art. 386 § 1 k.p.c.

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c., ponieważ w toku postępowania apelacyjnego nie została należycie zrealizowana funkcja rozpoznawcza oraz funkcja kontrolna tego sądu. Sąd Apelacyjny oddalił bowiem apelację powódki i utrzymał w mocy wyrok Sądu Okręgowego pomimo faktu naruszenia przez ten Sąd przepisów postępowania i nieuwzględnienia istotnych dla sprawy okoliczności oraz niedokonania wszechstronnej oceny zgromadzonego materiału, co czyni skargę oczywiście uzasadnioną.

Nadto, zdaniem skarżącej zasadność przyjęcia skargi do rozpoznania wynika z faktu wystąpienia istotnego zagadnienia prawnego sprowadzającego się do pytania: czy uchybienie formalnościom w trakcie trwania stosunku zatrudnienia na podstawie umowy o pracę oraz ocena sądu braku zasadności zatrudnienia na tej podstawie, stanowi wystarczającą przesłankę do stwierdzenia pozorności umowy o pracę. Rozstrzygnąć należy również, zdaniem skarżącej, czy w sytuacji, gdy oświadczenie woli stron umowy o pracę nie zawiera w sobie cech pozorności, na gruncie art. 83 k.c. można ową pozorność wywieść z innych czynników

niezawartych w tym piśmie, w tym przykładowo z oceny zasadności i potrzeby zawarcia umowy o pracę.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie dostarcza powodów uzasadniających jej przyjęcie do rozpoznania.

Skarga kasacyjna nie jest oczywiście uzasadniona, jeżeli ani z jej uzasadnienia, ani z lektury zaskarżonego wyroku nie wynika, aby w sposób oczywiście nieprawidłowy wyłożono lub zastosowano prawo (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 2016 r., V CSK 650/15, LEX nr 2108991). Kryterium oczywistej zasadności skargi kasacyjnej wymaga oceny podstaw skargi oraz ich uzasadnienia. Świadczy to o konieczności częściowo merytorycznej kontroli skargi już na etapie przedsądu (T. Ereciński, [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom III. Postępowanie rozpoznawcze, wyd. V, red. T. Ereciński).

W pierwszej kolejności należy wskazać, że w myśl art. 398<sup>3</sup> § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Nie mogą one zatem przemawiać również za oczywistą zasadnością skargi. W związku z tym, że Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym jest związany ustaleniami faktycznymi dokonanymi przez sądy *meriti*, w postępowaniu tym nie może być brany pod uwagę zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. i to także w powiązaniu z innymi przepisami - np. art. 328 § 2 k.p.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2016 r., V CSK 536/15, LEX nr 2116798). Polemika skarżącej z oceną dowodów dokonaną przez Sąd Apelacyjny, prowadząca w konsekwencji do zakwestionowania ustalonego przez ten sąd stanu faktyczny sprawy oraz zarzucanie sądowi drugiej instancji przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów nie uzasadnia, w świetle art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c., przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Druga kwestia leżąca u podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania sprowadza się do obowiązków (powinności) stron procesu cywilnego w zakresie przedstawiania dowodów potrzebnych do rozstrzygnięcia sprawy. W myśl art. 232

k.p.c., strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne, a sąd może dopuścić dowód niewskazany przez stronę. Skarżąca nie wskazała jednoznacznie, na czym miałyby polegać naruszenie tego przepisu przez Sąd Apelacyjny. Nie kwestionowała niedopuszczenia dowodu niewskazanego przez stronę, nie podała żadnych okoliczności mogących świadczyć o konieczności działania sądu z urzędu. Na marginesie warto zauważyć, że w orzecznictwie przyjmuje się, że nieprzeprowadzenie przez sąd dowodu z urzędu z reguły nie stanowi uchybienia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 1998 r., II CKN 656/97, OSNC 1998 nr 12, poz. 208; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 1998 r., III CKN 384/98, Biul. Sądu Najwyższego z 1998 r. nr 11, s. 14). W skardze kilkakrotnie pojawia się stwierdzenie, że pozwana nie przedstawiła dowodów na poparcie swojego stanowiska, a mimo to powództwo i apelacja zostały oddalone. W tym kontekście należy zauważyć, że jeżeli istotne fakty zostaną ustalone, to podlegają one ocenie z punktu widzenia przepisów prawa materialnego, niezależnie od tego, która ze stron podjęła w tym zakresie inicjatywę dowodową (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 stycznia 2008 r., I UK 223/07, LEX nr 442836). Nieprzejawianie przez stronę aktywności w rozumieniu art. 232 k.p.c. powoduje, że naraża się ona na niekorzystne dla siebie rozstrzygnięcie sądu. Nie oznacza natomiast automatycznie konieczności wydania wyroku korzystnego dla jej oponenta procesowego.

Sąd drugiej instancji może ponownie przeprowadzić dowody dopuszczone w pierwszej instancji, może podzielić ustalenia sądu pierwszej instancji i przyjąć je za podstawę własnego orzeczenia, może przeprowadzić też nowe dowody (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2000 r., II UKN 385/99, OSNP 2001 nr 15, poz. 493). W postanowieniu z dnia 30 marca 1998 r. Sąd Najwyższy podkreślił, że art. 382 k.p.c. nie nakłada na sąd odwoławczy obowiązku prowadzenia własnego (uzupełniającego) postępowania dowodowego (III CKN 440/97, LEX nr 519919). W wyroku z dnia 23 lutego 1998 r. Sąd Najwyższy stwierdził, że w sytuacji, gdy sąd drugiej instancji nie uzupełnia postępowania dowodowego, ani – po rozważeniu zarzutów apelacyjnych – nie znajduje przesłanek do zakwestionowania ustaleń faktycznych orzeczenia pierwszej instancji, może te ustalenia przyjąć za podstawę faktyczną swego orzeczenia; wystarczające jest wówczas, aby stanowisko to

znalazło odzwierciedlenie w treści uzasadnienia sądu odwoławczego (III CKN 284/97, LEX nr 519928). W rozpoznawanej sprawie Sąd Apelacyjny powołał się na orzeczenie Sądu Najwyższego, w myśl którego, jeżeli uzasadnienie orzeczenia pierwszoinstancyjnego, sporządzonego zgodnie z wymaganiami art. 328 § 2 k.p.c., spotyka się z pełną akceptacją sądu drugiej instancji, to wystarczy, że da on temu wyraz w treści uzasadnienia swego orzeczenia, bez powtarzania szczegółowych ustaleń faktycznych i wnioskowań prawniczych zawartych w motywach zaskarżonego orzeczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNP 1999 nr 24, poz. 776). Sumując, powyższe rozważania świadczą, że podstawa skargi oparta na art. 382 k.p.c. nie jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.

O oczywistej zasadności skargi nie może świadczyć naruszenie art. 386 § 1 k.p.c. Przytoczony przepis jest adresowany do sądu drugiej instancji i przesądza o tym, w jaki sposób ma on rozstrzygnąć sprawę, jeżeli stwierdzi, że apelacja powinna być uwzględniona (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2011 r., II PK 202/10, LEX nr 817516). Zauważyć należy, że przepisy art. 385 k.p.c. i art. 386 § 1 k.p.c. mogą zostać naruszone tylko wtedy, gdy Sąd drugiej instancji oddala apelację, mimo uznania jej za zasadną lub odwrotnie, uwzględnia apelację, mimo uznania jej za bezzasadną (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2006 r., I PK 305/05, LEX nr 395064). Żadna z powyższych sytuacji nie miała miejsca w rozpoznawanej sprawie.

Zagadnienie prawne, uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powinno wyrażać problem prawny, którego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 października 2012 r., III SK 10/12, LEX nr 1228616; z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12, LEX nr 1230170; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 243). Sformułowane zagadnienie prawne powinno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, natomiast nie może mieć charakteru kazuistycznego i zawierać szeregu szczegółowych założeń determinujących odpowiedź, jak i nie może służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji

prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2015 r., IV CSK 405/15, LEX nr 2160209). Przedstawione przez skarżącą pytania nie stanowią istotnego zagadnienia prawnego, o którym mowa w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. Pierwsze z nich dotyczy bowiem sfery faktów, a nie wykładni prawa, przez co nie może być podstawą przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2015 r., I PK 222/14, LEX nr 1998543). Drugie, opiera się na założeniach faktycznych sprzecznych z ustaleniami sądu odwoławczego, co nie zasługuje na uznanie w świetle art. 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c. W sytuacji bowiem, gdy Sąd Apelacyjny uznał, że oświadczenie woli wnioskodawczyni zostało złożone za zgodą płatnika wyłącznie dla pozorów, brak jest uzasadnienia dla przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej z uwagi na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, u którego podstaw leży założenie, że oświadczenie woli stron umowy o pracę nie zawiera w sobie cech pozorności. Nadto zauważyć należy, że ustalenie treści, a także wad oświadczenia woli (pozorności) jest ustaleniem faktycznym, przez co nie podlega kontroli kasacyjnej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 1996 r., II UKN 9/96, OSNP 1997 nr 11, poz. 201; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2006 r., V CSK 308/06, LEX nr 607284; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2010 r., II UK 334/09, LEX nr 604221).

Nie znajdując podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.